

**ГЛАВНА СЛУЖБА
ЗА РЕВИЗИЈУ ЈАВНОГ СЕКТОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

78000 Бања Лука, Вука Караџића 4
Република Српска, БиХ
Тел: +387(0)51/247-408
Факс: +387(0)51/247-497
e-mail: revizija@gsr-rs.org

**Извјештај о ревизији финансијских извјештаја
Фонда за пензијско и инвалидско осигурање
Републике Српске
за период 1.1.2012 - 31.12.2012. године**

Број: РВ033-13

Бања Лука, 23.12.2013. године

САДРЖАЈ

I	ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА.....	1
II	РЕЗИМЕ ПРЕПОРУКА ДАТИХ РУКОВОДСТВУ ФОНДА.....	4
III	ИЗВЈЕШТАЈ О СПРОВЕДЕНОЈ РЕВИЗИЈИ (НАЛАЗИ).....	5
	1. Увод.....	5
	2. Спровођење препорука из претходног извјештаја.....	5
	3. Закључак о функционисању система интерних контрола	5
	4. Буџет (финансијски план)	6
	5. Финансијски извјештаји.....	8
	5.1. Извјештај о извршењу буџета (финансијског плана).....	8
	5.2. Биланс успјеха.....	10
	5.3. Биланс стања.....	14
	5.4. Извјештај о новчаним токовима	18
	5.5. Напомене уз финансијске извјештаје.....	19
	6. Набавке.....	19
	7. Ванбилансна евиденција.....	20

I ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА

Предмет ревизије

Извршили смо ревизију финансијских извјештаја: биланса стања, биланса успеха, извјештаја о извршењу буџета и извјештаја о новчаним токовима Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске са стањем на дан 31. децембар 2012. године и за годину која се завршава на тај дан, те ревизију усклађености поступака и трансакција са значајним законским и другим прописима за исти период. Ревизијом смо обухватили преглед значајних трансакција, објашњавајућих напомена и примјену рачуноводствених политика у ревидираном периоду.

Одговорност руководства за финансијске извјештаје

Руководство Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске је одговорно за припрему и фер презентацију ових финансијских извјештаја у складу са Међународним рачуноводственим стандардима за јавни сектор и Међународним стандардима финансијског извјештавања. Ова одговорност обухвата: осмишљавање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе, настале услед преваре и грешке; одабир и примјену одговарајућих рачуноводствених политика и рачуноводствене процјене које су примјерене датим околностима. Руководство је такође одговорно да обезбиједи да пословање Фонда буде у складу са одредбама закона и прописа, укључујући и одредбе закона и прописа које одређују износе и објелодањивања у финансијским извјештајима.

Одговорност ревизора

Наша је одговорност да изразимо мишљење о финансијским извјештајима на основу проведене ревизије. Ревизију смо извршили у складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске и релевантним ISSAI стандардима ревизије. Овим стандардима се налаже да поступамо у складу са етичким захтјевима и да ревизију планирамо и извршимо на начин који омогућава да се, у разумној мјери, увјеримо да финансијски извјештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе, те да је Фонд исправно примијенио значајне законске и друге релевантне прописе.

Ревизија укључује спровођење поступака у циљу прибављања ревизорских доказа о усклађености пословања и о износима и објелодањивањима датим у финансијским извјештајима. Избор поступака је заснован на ревизорском просуђивању, укључујући процјену ризика материјално значајних погрешних исказа у финансијским извјештајима, насталих услед преваре и грешке. Приликом процјене ризика, ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, у циљу осмишљавања ревизорских поступака који су одговарајући у датим околностима, али не у циљу изражавања одвојеног мишљења о ефективности интерних контрола. Ревизија такође укључује оцјену примијењених рачуноводствених политика и значајних процјена извршених од стране руководства, као и оцјену опште презентације финансијских извјештаја.

Сматрамо да су прибављени ревизорски докази, с обзиром на прописани оквир финансијског извјештавања довољни и одговарајући и да обезбјеђују основу за

наше ревизорско мишљење о финансијском стању имовине, обавеза и извора, извршењу финансијског плана и намјени трошења јавних средстава.

Основа за изражавање мишљења са резервом

Као што смо навели под тачком 3. Извјештаја:

У рачуноводственом модулу интегрисаног информационог система Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске који је био у примјени у 2012. години, постоји могућност промјене већ прокњиженог пословног догађаја, што није у складу са чл. 6. став 3. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

Као што смо навели под тачком 5.1. Извјештаја:

У Извјештају о извршењу буџета за 2012. исказан је непокривени дефицит у износу од 64.655.937 КМ који је резултат обрачунатих и исплаћених пензија за 2012. одину и исплаћеног дуга по основу пензија и других обавеза за децембар 2011. године које се преносе из 2009. године.

Као што смо навели под тачком 5.2. Извјештаја:

Код расхода за бруто накнаде за привремене и повремене послове присутни су уговори који су закључивани на период дужи од 60 дана, што није у складу са чланом 34. Закона о раду. Фонд је током 2012. године извршио пријем 53 радника без објављивања конкурса. На тај начин је нарушен принцип једнакости при запошљавању јер није обезбијеђена довољна транспарентност слободних радних мјеста. Овакав вид ангажовања запослених радника није у складу са чланом 5. Закона о раду.

Расходи пензија за првих 11 мјесеци 2012. године исказани на готовинској основи, а само за децембар на обрачунској основи, што није у складу са чланом 84. став 2. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике у Републици Српској због чега су расходи по основу пензија у 2012. години исказани мање за 459.661 КМ.

У одређеним предметима у 2012. години приликом доношења рјешења у поступку остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања нису испоштовани рокови предвиђени чл. 206. и чл. 227. Закона о општем управном поступку.

Као што смо навели под тачком 5.3. Извјештаја:

У 2012. години у изворима средстава није исказана вриједност акција стечених приватизацијом државног предузећа у износу од 599.646 КМ, као ни ефекти смањења вриједности ових акција за исти износ.

Потраживања по регресним поступцима су мање исказана за 968.013 КМ евидентираних у ванбилансној евиденцији.

Краткорочна потраживања из пословања су мање исказане за 37.642 КМ по основу извршене преплате Удружењу судских тумача, исказаних у ванбилансној евиденцији.

Фонд није у Билансу стања на дан 31.12.2012. године исказао дугорочна потраживања по основу репрограмираних обавеза пореским обвезницима у износу од 34.805.396 КМ, која су исказана у ванбилансној евиденцији. Након усаглашавања са Пореском управом 1.1.2013. године извршено је билансно евидентирање ових потраживања у износу од 46.792.673 КМ.

Мишљење са резервом

По нашем мишљењу, финансијски извјештаји Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске, осим за наведено у пасусу Основа за изражавање мишљења са резервом, истинито и објективно приказују, у свим материјално значајним аспектима, финансијско стање имовине и обавеза на дан 31.12.2012. године и извршење финансијског плана за годину која се завршава на тај дан, у складу са прописаним оквиром финансијског извјештавања.

Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске је у току 2012. године, осим за наведено у пасусу Основа за изражавање мишљења са резервом, примијенио у свим материјално значајним аспектима законске и друге прописе (у смислу захтјева ISA 250).

Скретање пажње

Не изражавајући даље резерву на дато мишљење скрећемо пажњу на сљедеће:

Фонд је у оквиру ванбилансне евиденције исказао имовину, потраживања и обавезе у износу од 1.821.049.086 КМ, који према одредбама члана 86. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за кориснике прихода буџета Републике, општине, градова и фондова нису предмет ванбилансне евиденције, већ помоћних евиденција Фонда.

Главни ревизор
др Душко Шњегота

Бања Лука, 23.12.2013. године

II РЕЗИМЕ ПРЕПОРУКА ДАТИХ РУКОВОДСТВУ ФОНДА

Препоручујемо директору Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске:

1. да се обезбиједи да се обавезе у току фискалне године стварају у складу са одобреним финансијским планом и да се дефинише начин покрића постојећег дефицита;
2. да се изврши контрола свих уговора о закупу гдје је Фонд закуподавац и утврди да ли постоје елементи који би могли бити штетни по Фонд;
3. да се појача контрола исправности и комплетности књиговодствених исправа;
4. да се у Фонду изврши детаљна анализа узрока који доводе до судских спорова и предузму мјере у циљу смањења;
5. враћене пензије које се поново укључују у обрачун због исплате да се не сторнирају, већ ручно коригују мјесечни обрачуни за износ поново укључених пензија, до увођења новог софтверског рјешења за обраду пензија.
6. да се проведу до краја препоруке интерне ревизије које се односе на утврђивање права из пензијског и инвалидског осигурања.
7. да се изврши анализа адекватности и довољности утврђених рачуноводствених политика и да се према потреби донесу нове рачуноводствене политике прије почетка примјене у наредној пословној години;
8. да се за неоткупљене станове изврши објављивање у ком периоду су набављени, а остале позиције исказане у ванбилансној евиденцији детаљно изанализирају и процијени оправданост њиховог евидентирања;
9. да се обезбиједи да ниво и садржај интерних и екстерно уговорених услуга подршке интегрисаном информационом систему буде јасно дефинисан;
10. да се за интерне услуге одржавања интегрисаног информационог система обезбиједи потребни ресурси који укључују, између осталог, запослене, обуку и одговарајућу техничку документацију укључујући и изворни програмски код;
11. да обезбиједи да се напомене уз финансијске извјештаје састављају у складу са захтјевима MPC JC 1 Презентација финансијских извјештаја;
12. да обезбиједи да се изврши корекција стања ванбилансне евиденције у складу са чланом 86. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за кориснике прихода буџета Републике, општина, градова и фондова.

III ИЗВЈЕШТАЈ О СПРОВЕДЕНОЈ РЕВИЗИЈИ (НАЛАЗИ)

1. Увод

Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске (у даљем тексту: Фонд) уписан је у регистарски уложак бр/МБС 3-92, Окружни привредни суд Бијељина. Послује као организација која врши јавна овлашћења ради остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања, са својством правног лица, са правима, обавезама и одговорностима утврђеним Законом о пензијском и инвалидском осигурању Републике Српске, другим прописима који уређују систем јавних служби и Статутом Фонда.

Дјелатност Фонда је: 84.30 – дјелатност обавезног социјалног осигурања.

Органи Фонда су: Управни одбор Фонда и директор Фонда.

Ради обављања управних, административних, финансијских и других стручних послова у Фонду је организована јединствена Стручна служба, која има сљедеће организационе дијелове:

- Централну службу Фонда и
- шест филијала: Бања Лука, Бијељина, Добој, Приједор, Источно Сарајево и Требиње.

Фонд пословање обавља преко властитих рачуна.

У складу са чланом 20. Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 98/05) Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске је 27.12.2013. године, доставио Примједбе на Нацрт извјештаја о ревизији финансијских извјештаја Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске за период 01.01-31.12.2012. године, број РВ033-13 од 23.12.2013. године.

Примједбе су достављене у Законом прописаном року. Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске је са дужном пажњом размотрила изнесене примједбе и оцијенила да су таквог карактера да не могу битије утицати на налазе и закључке, нити на мишљење Главног ревизора.

Уз Извјештај о проведеној ревизији достављамо одговор на примједбе под бројем 05/0903-43-5/13 од 30.12.2013. године.

2. Спровођење препорука из претходног извјештаја

Руководство Фонда је сачинило План активности на реализацији препорука по претходно обављеној ревизији и Извјештај о провођењу наведених препорука. Дате су двије препоруке. Препорука која се односила на објављивање проведена је дјелимично, а провођење препоруке везане за интерне контроле још је у току.

Фонд је и даље у обавези да проведе препоруке до краја.

3. Закључак о функционисању система интерних контрола

У 2012. години, по мишљењу ревизије, код успостављеног система интерних контрола није било значајнијих промјена у односу на претходну годину.

Информациони систем у Фонду подржан је информационом технологијом. У 2010. години започете су активности везане за набавку новог интегрисаног

информационог система (у даљем тексту: ИИС-а) које су још у току. Запослени у Фонду су за вођење главне књиге и помоћних књига купаца и добављача, основних средстава и ситног инвентара, материјално пословање и обрачун зарада за 2012. годину користили опште модуле новог интегрисаног информационог система који су имплементирани од 1.1.2011. године.

За вођење значајних финансијских евиденција које чине: обрачун пензија и обрачун обавеза Републике коришћене су старе апликације. Редовна експлоатација ових апликација није могућа без приступа програма бази података а у одређеним корацима захтијева, као дио редовне процедуре и директни упис или измјене података у бази података.

Рок за потпуну имплементацију кључних модула ИИС-а: матична евиденција корисника права, обрачун пензија и обавеза Републике је иницијално био 15.6.2012. године, али је након усвајања новог Закона о пензијском и инвалидском осигурању Републике Српске продужен до 31.12.2012. године, како би се урадиле измјене које су настале као посљедица нових законских рјешења. До дана завршетка ревизије кључни модули нису имплементирани.

Након истека рока за имплементацију ИИС-а руководство Фонда је са комерцијалном ревизорском фирмом уговорило ревизију функционалности ИИС-а. У току 2013. године дио недостатака ИИС-а који су идентификовани у ревизорским извјештајима комерцијалне ревизије и Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске у претходној години је отклоњен.

У Фонду је у току 2012. године имплементиран и сертификован систем за управљање безбједношћу информација у складу са захтјевима стандарда *ISO/IEC 27001:2005*.

У рачуноводственом модулу ИИС-а и након предузетих акција у току 2012.г. од стране руководства Фонда уочено је сљедеће:

- постоји могућност промјене већ прокњиженог пословног догађаја иако је та функционалност у супротности са одредбама чл. 6. став 3. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске;
- неки извјештаји садрже различите информације иако су покренути са истим параметрима и не садрже довољно информација да би се одредила тачност, комплетност и прецизност садржаја (нпр. извјештаји о праћењу реализације уговора).

Фонд је током 2012. године извршио пријем 53 радника без објављивања конкурса. На тај начин је нарушен принцип једнакости при запошљавању јер није обезбијеђена довољна транспарентност слободних радних мјеста. Овакав вид ангажовања запослених радника није у складу са чланом 5. Закона о раду – пречишћени текст („Службени гласник Републике Српске“, број: 55/07).

4. Буџет (финансијски план)

Ребалансом финансијског плана за 2012. годину, планирани су укупни приходи и примици у износу од 996.765.900 КМ (буџетски приходи 907.720.100 КМ, примици за нефинансијску имовину 45.800 КМ и примици од задуживања 89.000.000 КМ) који су уравнотежени са укупним расходима и издацима (буџетски расходи у износу 905.242.200 КМ, издаци за нефинансијску имовину 2.477.900 КМ и издаци за отплату дугова 89.045.800 КМ).

У процесу доношења Финансијског плана Фонда за 2012. годину, Министарство финансија Републике Српске дало је сугестије на достављени Нацрт финансијског плана, тј. да се умањи планирани износ на трансферу Фонду

(намјенска издвајања) из Буџета Републике Српске, с обзиром да је Нацртом буџета Републике Српске за 2012. годину планиран износ од 188.000.000 КМ. Нацртом финансијског плана Фонда за 2012. годину средства из буџета Републике Српске планирана су у износу од 201.823.000 КМ и у образложењу наведено да је пројекција обавеза Републике по основу посебних права појединих категорија корисника, која су утврђена законом извршена на основу обрачунатих обавеза за јул 2011. године и очекиваних ефеката од измјене Закона о пензијском и инвалидском осигурању.

Руководство Фонда је поступило у складу са наведеном сугестијом и сачинило Приједлог финансијског плана за 2012. годину. Министарство финансија Републике Српске је на достављени Приједлог финансијског плана дало одговор којим обавјештава Фонд да је Приједлогом буџета Републике Српске за 2012. годину на позицији трансфер Фонду за пензијско и инвалидско осигурање планиран износ од 158.000.000 КМ те да је потребно кориговати Приједлог финансијског плана Фонда за 2012. год. и да средства од индиректног задуживања морају бити реалније планирана.

Влада Републике Српске дала је сагласност Фонду на Финансијски план за 2012. годину након извршених предложених корекција од стране Министарства финансија Републике Српске у којем су средства планирана из буџета Републике смањена за 43.823.000 КМ у односу на пројекцију Фонда дату у Нацрту финансијског плана за 2012. годину.

У Нацрту Ребаланса финансијског плана Фонда планирани су трансфери Фонду у износу 175.144.000 КМ уз образложење да су планирана средства из Буџета Републике Српске пројектована у складу са чланом 157. и 158. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и то 161.600.000 КМ као обавезе Републике и 13.544.000 КМ као додатна средства за исплату пензија.

Министарство финансија је сачинило одговор на достављени Нацрт ребаланса финансијског плана и дало препоруку у којој је наведено да је планом буџета Републике Српске за 2012. годину на коду Министарства рада и борачко инвалидске заштите планиран износ од 156.000.000 КМ на име трансфера Фонду, те да је неопходно да и Фонд планира исти износ у Ребалансу финансијског плана за 2012. годину.

Након извршеног усаглашења са наведеним ставом Министарства финансија Републике Српске усвојен је Ребаланс финансијског плана Фонда за 2012. годину у којем је умјесто у Нацрту ребаланса предложеног повећања средстава по основу трансфера Фонду за 17.144.000 КМ, извршено умањење за 2.000.000 КМ у односу на усвојени Финансијски план за 2012. годину. Равнотежа прихода и примитака са расходима и издацима успостављена је поновним повећањем пореских прихода, иако је у Нацрту Ребаланса као један од разлога за доношење Ребаланса наведено да су Финансијским планом Фонда за 2012. годину планирани приходи од доприноса имајући у виду предложене измјене Закона о доприносима којим је било предвиђено повећање стопе доприноса за пензијско и инвалидско осигурање са 18% на 18,5%, а како наведене измјене нису ступиле на снагу Фонд је у 2012. години остварио мање приходе од планираних. Мишљења смо да је са наведеним поновним повећањем пореских прихода, имајући у виду разлог због кога је предложено смањење, успостављена равнотежа само формално, што потврђује и исказани буџетски дефицит у 2012. години у износу од 27.049.903 КМ и мање остварење пореских прихода од планираних за 31.612.417 КМ, а и Одлука Управног одбора Фонда о усвајању Приједлога ребаланса финансијског плана Фонда за 2012. годину донесена је 25.12.2012. године када су приходи за наведену годину могли доста прецизно да се процијене.

У образложењу Ребаланса финансијског плана Фонда за 2012. годину наведено је да су неизмирене краткорочне обавезе са 31.12.2011. године износиле 117.845.392 КМ, а планирани су издаци у износу од 89.045.800 КМ (17.160.000 КМ за измирење обавеза по основу револвинг кредита и 71.885.800 КМ за измирење дијела осталих обавеза из претходног периода) за које је финансирање у износу од 50.000.000 КМ планирано из средстава индиректног кредитног задужења. Према наведеном слиједи да Ребалансом финансијског плана Фонда за 2012. годину нису били дефинисани извори финансирања за све доспјеле обавезе, односно у износу од 28.799.592 КМ.

И даље је присутно измирење обавеза за пензије за мјесец децембар претходне године у јануару текуће године из средстава текућег периода, што је било познато у току доношења ребаланса, али тако није планирано због недовољних извора финансирања.

По мишљењу ревизије у коначном Финансијском плану Фонда за 2012. годину нису реално планирани извори финансирања, јер нису планирана довољна средства у буџету Републике Српске у складу са чл. 158. став 4. Закона о пензијском и инвалидском осигурању.

Са доношењем Закона о платама запослених у јавним службама Републике Српске који је ступио на снагу 1.1.2013. године смањена су лична примања запосленима у Фонду. Ступањем на снагу Закона о доприносима који је у примјени од 1.1.2013. године смањена је стопа доприноса за здравствено осигурање пензионера са 2% на 1%. Са закључењем новог Уговора о исплати примања из пензијског и инвалидског осигурања између Фонда и Пошта Републике Српске 1.12.2012. године смањена је провизија са 1,40% на 1% на висину обрачунатих пензија, која се од наведеног датума и примјењује, а воде се и друге активности у циљу смањења ових трошкова. Такође се приступило досљедној примјени чл. 140. Закона о пензијском и инвалидском осигурању који се односи на пријаву чињеница које се односе на утврђено право у смислу постојања права, што је утицало на смањење расхода по утврђеним правима. Смањење расхода по наведеним основама није довољно да би се уравнотежили расходи и издаци са приходима и примицима без повећања наплативости прихода по основу доприноса или обезбјеђења додатних средстава из буџета Републике Српске у складу са чл. 158. став 4. Закона о пензијском и инвалидском осигурању.

5. Финансијски извјештаји

5.1. Извјештај о извршењу буџета (финансијског плана)

Према подацима из Периодичног извјештаја о извршењу буџета, односно Финансијског плана, **укупно остварени буџетски приходи** Фонда у 2012. години износе 875.759.944 КМ и мањи су за 4% (31.960.156 КМ), а **укупно остварени буџетски расходи** износе 900.423.709 КМ и мањи су за 1% (4.818.491 КМ) од планираних.

Мање остварење прихода у односу на планиране углавном је резултат мање наплаћених прихода по основу доприноса за социјално осигурање за 31.612.417 КМ. Непорески приходи су мањи за 4% или 347.739 КМ, а трансфери између буџетских јединица (трансфери фондовима од вишег нивоа власти) су на нивоу планираних.

Буџетски расходи посматрани у структури су такође мањи од планираних: расходи за лична примања за 2%, расходи по основу коришћења роба и услуга за 9%, расходи финансирања и други финансијски трошкови за 4% и расходи по основу дознака на име социјалне заштите које исплаћују институције обавезног социјалног осигурања мањи су за 0,4%.

Издаци за нефинансијску имовину мањи су за 4% од планираних.

На основу остварених буџетских прихода, буџетских расхода и издатака за нефинансијску имовину у 2012. години исказан је **буџетски дефицит** у износу од 27.049.903 КМ.

Примици од финансијске имовине исказани су у износу од 307.644 КМ и већи су од планираних за 261.844 КМ.

Примици од задуживања исказани су у износу од 407.620.000 КМ, а планирани износ је 89.000.000 КМ, због тога што је револвинг кредит планиран само на мјесечном нивоу. Због тога упоредивост са планом није реална.

Издаци за отплату дугова исказани су у износу од 445.533.678 КМ и због начина планирања револвинг кредита су већи од планираних, који износе 89.045.800 КМ.

У Напоменама уз финансијске извјештаје наведено је да је стање обавеза по револвинг кредиту са 31.12.2012. године нула, па по искључењу промета примитака и издатака по револвинг кредиту у 2012. години слиједи да су примиси од узетих зајмова мањи од планираних, а издаци за отплату главнице примљених зајмова на нивоу планираних.

Резултат примитака за финансијску имовину, примитака од задуживања и издатака за отплату дугова чини **нето финансирање** које је исказано у негативном износу од 37.606.034 КМ.

У 2012. години за расходе и издатке за нефинансијску имовину текућег периода нису обезбијеђена средства у износу од 27.049.903 КМ. Издаци за отплату дугова из ранијег периода исказани су у износу од 87.913.678 КМ (обавезе по револвинг кредиту из 2011. године 17.160.000 КМ и издаци за отплату осталих дугова 70.753.678 КМ), који су дијелом финансирани средствима индиректног дугорочног кредитног задужења у износу од 50.000.000 КМ и приходима од финансијске имовине 307.644 КМ, а износ од 37.606.034 КМ није покривен изворима финансирања у 2012. години. Због непокривености расхода и издатака за нефинансијску имовину у текућем периоду у износу од 27.049.903 КМ изворима финансирања као и издатака за отплату дугова из ранијег периода у износу од 37.606.034 КМ, исказан је **непокривени дефицит текућег периода** у износу од 64.655.937 КМ, који је резултат обрачунатих и исплаћених пензија за 2012. годину и исплаћеног дуга по основу пензија и других обавеза за децембар 2011. године које се преносе из 2009. године.

Код обавеза по основу текућих расхода за 2012. годину недостајао је дио средстава за обавезе за пензије по општим прописима и за обављање функције Фонда у износу од 20.516.464 КМ и за обавезе по Уредби о посебној накнади учесницима НОР-а 6.533.439 КМ, док су средства по основу трансфера Фонду из буџета Републике Српске била довољна за обрачунате обавезе по чл. 158. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању.

Препоручујемо директору Фонда да се обавезе у току фискалне године стварају у складу са одобреним финансијским планом и да се дефинише начин покрића постојећег дефицита.

5.2. Биланс успјеха

Фонд је у 2012. години у билансу успјеха исказао приходе у износу од 875.976.362 КМ, расходе у износу од 904.193.159 КМ и негативан финансијски резултат у износу од 28.216.797 КМ.

П р и х о д и се састоје од: пореских прихода у износу 711.759.283 КМ, непореских прихода 8.000.661 КМ, прихода обрачунског карактера 216.418 КМ и трансфера између буџетских јединица 156.000.000 КМ.

Порески приходи у цјелости се односе на приходе по основу доприноса за социјално осигурање.

Порески приходи исказани у билансу успјеха за 2012. годину износе 711.759.283 КМ, а према прилогу уз потврду о усаглашености евидентираних доприноса са износом распоређених доприноса са рачуна јавних прихода у периоду 1.1. до 31.12. 2012. године 701.871.799 КМ. Разлика у износу од 9.887.484 КМ односи се на приходе који нису уплаћени преко јединственог рачуна Трезора Републике Српске, а односе се на приходе од доприноса по основу програма за социјално збрињавање радника који су у процесу стечаја и ликвидације предузећа остали без посла у износу од 7.553.551 КМ, приходе по основу потраживања од буџета Републике Српске на име доприноса наплаћених путем обвезница 2.694.133 КМ, који су евидентирани на обрачунској основи и умањење укупно евидентираних прихода за износ од 360.200 КМ по основу враћених средстава наплаћених из стечајне масе у складу са напријед наведеним програмом социјалног збрињавања радника.

Као и у претходним годинама и у 2012. години, подаци о уплатама доприноса директно на рачун Фонда нису укључени у базу података Јединственог система који води Пореска управа РС, што отежава рад Фонда у погледу утврђивања права корисника и захтјева допунске евиденције, а Пореска управа у чијој надлежности је контрола обрачуна и наплате доприноса нема увид у наведене уплате. Сходно датој препоруци током ревизије финансијских извјештаја Фонда за период 1.1.2010. до 31.12.2010. године Фонд је у циљу рјешавања наведених проблема у 2012. години одржао 5 састанака са Пореском управом Републике Српске, а успостављена је и континуирана сарадња именовањем контакт особа преко којих иде сва кореспонденција у циљу што ефикаснијег отклањања текућих проблема.

У оквиру **непореских прихода** евидентирани су остали приходи од финансијске и нефинансијске имовине у износу од 6.519.414 КМ (приходи од дивиденде и удјела у јавним предузећима 6.348.416 КМ од Пензијског резервог фонда Републике Српске, приходи од закупа и ренте 103.440 КМ, приходи од камата на готовину и готовинске еквиваленте 57.143 КМ, приходи од камата на дате зајмове 4.795 КМ и остали приходи од имовине 5.620 КМ) и остали непорески приходи 1.481.247 КМ (приходи по основу накнада боловања од Фонда здравства 56.118 КМ, приходи по основу накнада боловања од Фонда дјечије заштите 64.307 КМ, накнаде за приправнике које се рефундирају 20.946 КМ, приходи по регресним поступцима од активних корисника 853.716 КМ, приходи по регресним поступцима од пасивних корисника 123.559 КМ, приходи од вјештачења 48.070 КМ, приходи од издавања увјерења 102.800 КМ, образаца 87.550 КМ, приходи по судским рјешењима 113.092 КМ и други мање значајни приходи 11.089 КМ).

Приходи од давања у закуп објеката евидентирани су на обрачунској основи. У јануару 2012. године од стране Фонда поднесена је тужба за наплату дуга по

основу закупнине за издати простор у Фочи по Уговору бр. 1997/07 од 14.5.2007. године. Суд је 5.3.2012. године донио пресуду у корист Фонда којом се обавезује тужена страна да измири Фонду доспјеле обавезе у износу од 3.763 КМ колико је износио дуг на дан 30.11.2011. године, затезну камату и да надокнади трошкове парничног поступка у року од 30 дана од дана доношења пресуде. Тужени није поступио по пресуди, а у Фонду је настављено са фактурисањем по основу наведеног уговора, који је по нашем мишљењу неповољан по Фонд и по основу чињенице да је у чл. IV дефинисано да се закуподавац (Фонд) обавезује да ће сносити трошкове текућег одржавања и да ће плаћати трошкове струје, воде и осталих комуналних услуга.

Препоручујемо директору Фонда да се изврши контрола свих уговора о закупу гдје је Фонд закуподавац и утврди да ли постоје елементи који би могли бити штетни по Фонд.

Трансфери између буџетских јединица односе се на трансфере фондовима из буџета Републике Српске, који су дозначени од стране Министарства рада и борачко инвалидске заштите Републике Српске у укупном износу од 156.000.000 КМ на име обавеза Републике по чл. 158. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Дозначена средства су у висини планираних.

Укупни расходи у 2012. год. евидентирани су у износу 904.193.159 КМ, а односе се на: расходе за лична примања 14.120.501 КМ, расходе по основу коришћења роба и услуга 9.937.623 КМ, расходе финансирања и друге финансијске трошкове 3.305.257 КМ, расходе по основу дознака на име социјалне заштите које исплаћују институције обавезног социјалног осигурања 873.060.328 КМ и расходе обрачунског карактера 3.769.450 КМ.

Расходи за бруто плате на дан 31.12.2012. године исказани су у укупном износу од 11.754.829 КМ и њихову структуру чине: расходи за основну плату 7.086.398 КМ, расходи за порезе на плату 785.177 КМ и расходи за збирне доприносе 3.882.754 КМ.

Расходи за бруто накнаде трошкова и осталих личних примања запослених на дан 31.12.2012. године исказани су у износу 2.366.171 КМ, а чине их: расходи за нето накнаде у износу од 1.545.370 КМ, порез на накнаде у износу од 138.079 КМ и збирни доприноси у износу од 682.722 КМ.

Кадровска евиденција у Фонду не води се на адекватан начин, јер се стање запослених сагледава на мјесечном нивоу из „Извјештаја о броју запослених у Стручној служби Фонда по филијалама и квалификационој структури“ који се користи у сврху обрачуна и исплате плате за одређени мјесец, а не по стварној структури запослених на одређени дан. Плата се обрачунава исправно али број радника на крају периода није исти, јер током мјесеца се број запослених мијења.

Расходи за нето накнаде исказани су већи у износу од 188.643 КМ у односу на обавезе у 2012. години по наведеном основу. Разлика се односи на расходе који нису евидентирани преко обавеза (расходи за остале регресне накнаде, отпремнине, новчане помоћи приликом рођења дјетета, новчану помоћ у случају смрти члана уже породице, новчану помоћ у случају теже болести или инвалидитета радника и расходи за новчану помоћ за школарину), тј. евидентирање је извршено на готовинској основи, што није у складу са Правилником о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за кориснике прихода буџета Републике, општина, градова и фондова, члан 87. став 2). Наведени начин евидентирања није утицао на објективност исказаних расхода, а у 2013. години у примјени је обрачунска основа.

Код вршења рачунске контроле обрачуна плата и накнада утврђено је да се евидентирани сати рада у шихтарици за поједине запослене разликују у односу на сате наведене на платном листићу. Код накнаде топлог obroка утврђено је да се у прегледу обрачуна топлог obroка за одређене мјесеце не наводи укупан број радних сати у мјесецу, као ни број реализованих сати запослених. Наведена одступања нису произвела значајна одступања код обрачуна плата и накнада посматрано у номиналном износу, али су битна са аспекта интерних контрола.

Расходи по основу коришћења роба и услуга у 2012. години су исказани у износу од 9.937.623 КМ. Наведене расходе чине: расходи по основу закупа у износу од 65.899 КМ, расходи по основу утрошка енергије, комуналних, комуникационих и транспортних услуга у износу од 1.827.151 КМ, расходи за режијски материјал у износу од 405.627 КМ, расходи за текуће одржавање у износу од 118.261 КМ, расходи по основу путовања и смјештаја у износу од 176.724 КМ, расходи за стручне услуге у износу од 6.675.355 КМ и остали непоменути расходи у износу од 668.607 КМ.

За потребе филијале Бања Лука закључен је уговор о закупу са добављачем, у коме није тачно наведено за које намјене, што је непотпуно дефинисање елемената уговора. Расходи по основу наведеног закупа у износу од 24.224 КМ евидентирани су као расходи Централне службе, због чега није извршена исправна класификација по мјесту трошка.

Код фактура за пренос пошиљки нису наведене количине и цијена по врсти пошиљки, већ је наведена количина један и укупан износ, што није исправно, јер наведена књиговодствена исправа није комплетна. Документован је прилог, тј. евиденција из пријемне књиге и спецификација извршених услуга, али на фактури није наведен број документа који чини прилог, што је пропуст интерних контрола.

Датуми валута на фактурама за режијски материјал, не слажу се са датумима валута назначеним на отпремницама, што може у случају кашњења плаћања довести до грешке код обрачуна затезних камата.

Препоручујемо директору Фонда да се појача контрола исправности и комплетности књиговодствених исправа.

Евидентирање текућих расхода по основу набавке канцеларијског материјала, материјала за одржавање чистоће и осталог режијског материјала вршено је посредством залиха због контроле извршења уговора. Међутим, извјештаји о реализацији уговора не садрже међусобно упоредиве податке, па успостављена контрола није ефикасна, што је наведено у тачки 3. Извјештаја.

Код расхода за бруто накнаде за привремене и повремене послове присутни су уговори који су закључивани на период дужи од 60 дана, што није у складу са чланом 34. Закона о раду (Службени Гласник Републике Српске бр. 55/07).

Расходи по судским рјешењима у 2012. години исказани су у износу од 294.013 КМ, а судски спорови често имају неповољан исход за Фонд.

Препоручујемо директору Фонда да се изврши детаљна анализа узрока који доводе до судских спорова и предузму мјере у циљу смањења расхода по основу судских спорова.

Расходи финансирања у 2012. години износили су 3.305.257 КМ и углавном се односе на расходе по основу камата на зајмове примљене од банака.

Расходи по основу дознака на име социјалне заштите које исплаћују институције обавезног социјалног осигурања исказане су у износу

873.060.328 KM и у цјелости се односе на дознаке по основу пензијског осигурања (нето пензије 842.354.070 KM, трошкови сахране пензионера 4.407.271 KM, доприноси за здравствено осигурање пензионера 15.741.091 KM, посебне накнаде пензионерима по Уредби о посебној накнади учесницима НОР-а 10.557.895 KM). Учешће ових расхода у укупним расходима је 96,5%.

У 2012. години у примјени је био нови Закон о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник Републике Српске“, број 134/11). Овим законом су ријешене дилеме из претходног периода око тумачења која права се финансирају из буџета Републике, тј. чланом 157. и 158. јасно су дефинисана права која се финансирају из средстава по основу обавеза Републике, да министар финансија доноси правилник којим се уређује начин обрачуна и утврђивања висине обавезе, као и потребна додатна средства за исплату пензија у складу са овим законом. Наведени правилник је донесен и ступио је на снагу у јулу 2012. године.

Пензије које дистрибутер (пошта или банка) из одређених разлога не дозначи кориснику враћају се Фонду. За износ враћених пензија у 2012. години вршен је сторно расхода и обавеза. Како се пензије обрачунавају и исплаћују у текућем мјесецу за претходни мјесец, неисплаћене пензије за децембар 2011. године сторниране су са расхода у јануару 2012. године, а за неисплаћене пензије у децембру 2012. године исто је учињено у 2013. години. Према наведеном начину евидентирања, расходи пензија су за првих 11 мјесеци 2012. године исказани на готовинској основи, а само за децембар на обрачунској основи, што није у складу са чланом 84. став 2. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 127/11). У Нотама уз финансијске извјештаје дато је образложење да је овакав начин евидентирања последица постојећег софтверског рјешења обрачуна и исплате пензија, да је у току процес израде интегрисаног информационог система Фонда којим ће ово питање бити ријешено и да су због наведеног расходи по основу пензија у 2012. години исказани мање за 459.661 KM.

Примјена новог софтверског рјешења у коме ће бити одвојен обрачун пензија од исплате очекује се у 2014. години.

Препоручујемо директору Фонда да се враћене пензије које се поново укључују у обрачун због исплате не сторнирају, већ ручно коригују мјесечни обрачуни за износ поново укључених пензија, до увођења новог софтверског рјешења за обраду пензија.

У одређеним предметима у 2012. години приликом доношења рјешења у поступку остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања нису испоштовани рокови предвиђени чл. 206. и чл. 227. Закона о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број: 13/02, 87/07 и 50/10). Такође, у појединим „Омотима списа за предмете“ по основу рјешавања права из пензијског и инвалидског осигурања нису пописана сва документа, што није у складу са „Упутством о спровођењу канцеларијског пословања и комплетирању предмета“ (број: 01-670/01 од 08.11.2001.) и „Правилником о канцеларијском и архивском пословању у Фонду ПИО РС“ (број: 3142/12 од 13.08.2012.). Интерна ревизија Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске је у 2012. години извршила значајан број ревизија по основу утврђивања права из пензијског и инвалидског осигурања, констатовала напријед наведене неправилности за чије отклањање је дала препоруке, рокове за провођење датих препорука и одредила ко су носиоци активности.

Ревизијом је утврђено да се дате препоруке које је дала интерна ревизија проводе.

Препоручујемо директору Фонда да се проведу до краја препоруке интерне ревизије које се односе на утврђивање права из пензијског и инвалидског осигурања.

Расходи обрачунског карактера исказани су у износу 3.769.450 КМ, а односе се на набавну вриједност реализованих залиха 15.418 КМ (инвентар и ауто-гуме), расходе по основу амортизације 595.342 КМ, расходе од усклађивања вриједности имовине 1.763.142 КМ и губитке од продаје имовине 1.393.607 КМ.

Расходе од усклађивања вриједности имовине чине расходи по основу свођења акција на фер вриједност у износу 1.660.205 КМ и по основу корекције вриједности потраживања у износу 102.937 КМ. Наведени расходи по основу свођења акција на фер вриједност односе се на акције стечене конверзијом дуга по основу доприноса у акције, а расходи по основу свођења акција на фер вриједност стечених приватизацијом државних предузећа у износу од 599.646 КМ нису евидентирани како је наведено у налогу за књижење, што је објашњено у тачки 6.2. Извјештаја у поглављу дугорочни пласмани.

Губици од продаје имовине у укупном износу односе се на губитке од продаје акција што је објашњено у тачки 6.2. Извјештаја у поглављу краткорочна потраживања.

5.3. Биланс стања

Укупна имовина Фонда исказана у пословној активи биланса стања са 31.12.2012. год. износила је 315.635.843 КМ која је уравнотежена је са пословном пасивом биланса.

Текућа имовина исказана је у износу 16.661.379 КМ (у цјелости се односи на краткорочну финансијску имовину), а стална имовина у износу од 298.974.464 КМ (дугорочна финансијска имовина 279.747.093 КМ и нефинансијска имовина у сталним средствима 19.227.371 КМ). У пословној пасиви биланса евидентиране су обавезе у износу 145.643.966 КМ (краткорочне обавезе 94.932.269 КМ и дугорочне обавезе 50.711.697 КМ) и властити извори средстава 169.991.877 КМ (трајни извори 275.510.851 КМ и негативан финансијски резултат у износу од 105.518.974 КМ).

Краткорочна финансијска имовина односи се на: готовину и готовинске еквиваленте 5.150.551 КМ, краткорочне пласмане 733.607 КМ, краткорочна потраживања 5.445.894 КМ и краткорочна разграничења 5.331.327 КМ.

Стање готовине и готовинских еквивалената на дан 31.12.2012. године углавном се односило на стање на жиро рачунима Фонда 5.148.603 КМ, а стање благајне 1.948 КМ.

Краткорочни пласмани евидентирани у билансу стања на дан 31.12.2012. год. исказани су у износу од 733.607 КМ, а односе се на дугорочне зајмове који доспијевају на наплату до годину дана (дугорочни стамбени зајмови дати радницима 44.992 КМ и по основу регресних поступака-преплаћене пензије 688.615 КМ).

Краткорочна потраживања на дан 31.12.2012. год. исказана су у билансу стања у нето износу од 5.445.894 КМ (брutto износ 6.972.259 КМ и исправка

потраживања 1.526.365 КМ), а односе се на: потраживања од Фонда здравственог осигурања 62.358 КМ, Фонда дјечије заштите 11.192 КМ, потраживања по записницима Пореске управе по основу погрешних уплата 1.915.883 КМ, потраживања по одштетним захтјевима 713.446 КМ, потраживања из буџета РС по основу доприноса наплаћених у обвезницама 2.694.133 КМ и остала потраживања 48.882 КМ. Потцијењена су за потраживања за камате на кредите дате радницима у износу од 16.768 КМ, која су евидентирана у ванбилансној евиденцији.

У претходном периоду извршена је намирење дуга по основу потраживања за доприносе конверзијом дуга у акције предузећа у стечају, 1.656.689 акција по номиналној вриједности акције 1 КМ. Фонд је у 2012. години извршио продају акција. Продаја је извршена на Бањалучкој берзи по цијени од 0,16 КМ тј. по цијени која је за 6,25 пута мања од цијене по којој су вредноване акције у поступку конверзије дуга за доприносе у акције, што је довело до исказивања губитка од продаје акција и учешћа у капиталу у укупном износу од 1.393.607 КМ.

Рефундација трошкова по основу гријања у стамбено пословној згради у Бијељини за кориснике гријања који нису запослени у Фонду вршена је евидентирањем потраживања и прихода, тј. на обрачунској основи, а за запослене вршена је обустава од плате и евидентирана на готовинској основи. По нашем мишљењу наведени приход је приход из трансакција размјене, па је потребно примјенити МРС ЈС-9, тј. све евидентирати на обрачунској основи. Наведена рефундација се односи на грејну сезону 2011/2012. година, а за грејну сезону 2012/2013 није вршена рефундација, јер је закључен Уговор са Заједницом етажних власника зграде којим је дефинисано да ће заједница испоручивати Фонду потребну количину горива за гријање стамбеног дијела зграде, а коју утврђује комисија именована од стране директора Фонда.

Краткорочна разграничења у износу од 5.331.327 КМ односе се на краткорочно разграничене приходе по основу доприноса који су наплаћени почетком 2013. године, а односе се на расподјелу доприноса по врстама прихода од 31.12.2012. године.

Дугорочну финансијску имовину чине дугорочни пласмани у износу 277.483.596 КМ и дугорочна потраживања 2.263.497 КМ.

Дугорочни пласмани, према билансу стања, односе се на акције и учешћа у капиталу 277.100.214 КМ и дугорочне зајмове 383.382 КМ.

У оквиру акција и учешћа у капиталу евидентирани су: акције у износу 3.595.748 КМ, средства уложена у Поштанску штедионицу Бања Лука 661.423 КМ, оснивачка улагања у Друштво за управљање Пензијским резервним фондом 100.000 КМ и оснивачка улагања у Пензијски резервни фонд (ПРЕФ) 275.002.894 КМ.

Акције у вриједности од 2.996.102 КМ односе се на акције које су стечене конверзијом дуга предузећа "Орао Бијељина" по основу доприноса у акције, а акције у вриједности 599.646 КМ односе се на акције стечене приватизацијом државног предузећа "Привредно друштво А.Д. Енергоинвест Источно Сарајево".

Рачуноводствене политике Фонда које се односе на финансијску имовину (Правилник о рачуноводству и рачуноводственим политикама Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске, јануар 2012. година), доста су уопштене јер не дефинишу како се класификују акције. Такође је наведено да се акције евидентирају по номиналној вриједности на основу

одлука Владе Републике Српске о прихватању финансијског реструктурирања предузећа и намјере конверзије потраживања у акције, а не дефинише поступање са акцијама стеченим приватизацијом државног капитала.

У јануару 2013. године донешен је Правилник о измјенама и допунама Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске којим се дефинише да се акције стечене по основу конверзије доприноса за пензијско и инвалидско осигурање класификују као финансијска средства расположива за продају, да се евидентирање врши на основу извјештаја Централног регистра хартија од вриједности, да се на дан билансирања врши процјена вриједности акција у складу са прописом о методологији за утврђивање нето вриједности имовине Акцијског фонда Републике Српске и да се ефекти евидентирају у складу са Правилником о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике у Републици Српској. Наведеним измјенама рачуноводствене политике, јасно је дефинисана класификација акција, али остали елементи као што је евидентирање ефеката по извршеној процјени фер вриједности и даље нису довољно прецизирани и поново се не дефинише поступање са акцијама стеченим приватизацијом државног капитала.

Свођење акција на фер вриједност, које су стечене у ранијем периоду конверзијом дуга предузећа по основу доприноса, евидентирано је преко обрачунских расхода и корекције вриједности акција како је прописано у случају да су акције класификоване као финансијска средства по фер вриједности кроз биланс успјеха. На овај начин су увећани обрачунски расходи за 1.660.205 КМ.

Евидентирање акција стечених приватизацијом државних предузећа извршено је евидентирањем акција и учешћа у капиталу и обрачунских прихода. Процјена фер вриједности ових акција извршена је на основу информације Пензијског резервног фонда да у предузећу нису рађени финансијски извјештаји за 2011. годину, те да фер вриједност акција износи 0 КМ, па је извршена корекција њихове набавне вриједности у 100% износу, тј. за 599.646 КМ. Свођење на фер вриједност извршено је евидентирањем обрачунских расхода и корекције вриједности акција. У главној књизи у оквиру обрачунских расхода и прихода нема евидентираних наведеног износа, због измјена које су накнадно учињене.

Због наведеног у 2012. години у изворима средстава није исказана вриједност акција стечених приватизацијом државног предузећа у износу од 599.646 КМ, као ни ефекти смањења вриједности ових акција за исти износ.

Препоручујемо директору Фонда да се изврши анализа адекватности и довољности утврђених рачуноводствених политика и да се по потреби донесу нове рачуноводствене политике прије почетка примјене у наредној пословној години.

Дугорочна потраживања евидентирана су у 2012. години у износу 2.263.497 КМ, а односе се на остала дугорочна потраживања у оквиру којих су евидентирана потраживања настала по основу преплаћених права на пензијско и инвалидско осигурање (дугорочна потраживања по регресним поступцима-активни корисници 2.053.363 КМ и дугорочна потраживања по регресним поступцима-пасивни корисници 210.134 КМ). Дугорочна потраживања која доспијевају до годину дана пренесена су на краткорочне зајмове који доспијевају до годину дана. Дугорочна потраживања која доспијевају до годину дана треба класификовати као краткорочна потраживања за које је продужен рок плаћања, а доспијевају на наплату у року од годину дана. Ненаплаћени износ краткорочних зајмова на крају године враћен је путем сторна на

дугорочна потраживања, а затим је вршена процјена наплативости и евидентирање спорних потраживања. Мишљења смо да не треба вршити сторно, већ ненаплаћена наведена потраживања умањити за износ који ће бити наплаћен обуставом од пензија за децембар мјесец, које се исплаћују у јануару наредне године за активне кориснике, пренијети на спорна потраживања и извршити исправку.

Потраживања по регресним поступцима су мање исказана за 968.013 КМ евидентираних у ванбилансној евиденцији.

Фонд није у Билансу стања на дан 31.12.2012. године исказао дугорочна потраживања по основу репрограмираних обавеза пореским обвезницима у износу од 34.805.396 КМ, која су исказана у ванбилансној евиденцији. Након усаглашавања са Пореском управом 1.1.2013. године извршено је билансно евидентирање ових потраживања у износу од 46.792.673 КМ. Није вршена процјена наплативости наведених потраживања.

Нефинансијска имовина у сталним средствима у вриједности од 19.227.371 КМ (набавна вриједност 28.781.030 КМ, исправка вриједности 9.553.659 КМ) односи се на произведену сталну имовину 17.896.735 КМ (зграде и објекти 16.435.910 КМ, постројења, опрему 916.018 КМ и нематеријалну произведену имовину 544.807 КМ), драгоцености (умјетничке слике) 5.155 КМ, непроизведену сталну имовину 602.331 КМ (укупан износ односи се на земљиште) и нефинансијску имовину у сталним средствима у припреми 723.150 КМ.

У 2012. години извршена је набавка пословног простора у Требињу у вриједности од 899.990 КМ, на којем је уграђена нова столарија у вриједности од 57.945 КМ и извршена реконструкција постојећег система гријања у вриједности од 22.247 КМ.

Интегрисани информациони систем је евидентиран у оквиру нематеријалне произведене имовине 540.743 КМ (општи модули који су активирани тј. стављени у употребу) и нематеријалне производне имовине у припреми 723.150 КМ (општи модули који нису књиговодствено активирани тј. стављени у употребу). Укупна вриједност уговорених услуга за израду интегрисаног информационог система износи 1.737.609 КМ.

У оквиру нематеријалне произведене имовине у припреми евидентирана је вриједност општих и кључних модула интегрисаног информационог система (М5-праћење и евиденција јавних прихода, М3-канцелариско пословање,...) који су били у примјени у 2012. години, а нису активирани, што је по нашем мишљењу последица пропуста интерних контрола у оквиру имплементације уговора о извршеним набавкама.

У Нотама уз финансијске извјештаје за 2012. годину је објављен метод обрачуна амортизације и амортизационе стопе које се примјењују у складу са МРС-ЈС 17, параграф 88. под ц., као и сва потребна објављивања код сталних средстава дефинисана МРС ЈС 17, параграф 88. до 94. осим дијела који се односи на активности укњижбе грађевинских објеката-некретнина.

Укупне обавезе Фонда, са 31.12.2012. год. исказане су у износу од 145.643.966 КМ. Стање краткорочних обавеза износило је 94.932.269 КМ, а стање дугорочних обавеза 50.711.697 КМ.

Краткорочне обавезе односе се на: краткорочне финансијске обавезе 2.240.415 КМ, обавезе за лична примања 1.154.954 КМ, обавезе из пословања 10.068.078 КМ, обавезе за расходе финансирања и друге финансијске трошкове

33.839 КМ, краткорочна резервисања и разграничења 891.103 КМ и остале краткорочне обавезе 80.543.880 КМ.

Краткорочне финансијске обавезе у износу од 2.240.415 КМ односе се на дугорочне обавезе по зајмовима који доспијевају до годину дана.

Обавезе за лична примања су неизмирене обавезе за децембар 2012. године.

Значајније обавезе у оквиру обавеза из пословања су: обавезе за набавку роба и услуга 2.022.574 КМ, обавезе за набавку сталне имовине 395.520 КМ, обавезе за поврат доприноса по поравнању 928.605 КМ, обавезе за доприносе за здравствено осигурање 3.731.926 КМ, обуставе на пензије 756.649 КМ, обуставе за чланарине 324.380 КМ, обавезе по основу програма социјалног збрињавања 360.200 КМ, обавезе по рјешењима Пореске управе Републике Српске 615.462 КМ и обавезе по основу рефундација плата, које се јављају у случају када се оцјена радне способности изврши по истеку 60 дана 315.556 КМ, тј. посљедица су прекорачења рока за оцјену радне способности.

Обавезе за расходе финансирања и друге финансијске трошкове од 33.839 КМ односе се на обавезе према банкама за камате по основу револвинг кредита, а главни дуг по овом кредиту са 31.12.2012. године измирен је у цјелости.

Краткорочна резервисања и разграничења у износу од 730.437 КМ односе се на краткорочно разграничене приходе и 160.666 КМ на краткорочна резервисања за обавезе по правоснажним судским пресудама које нису извршене до краја извјештајног периода.

Остале краткорочне обавезе у износу 80.543.880 КМ чине 85% укупних краткорочних обавеза, а односе се највећим дијелом на обавезе за пензије за децембар (70.497.961 КМ) и одштетне захтјеве (10.045.919 КМ).

Дугорочне обавезе на дан 31.12.2012. године исказане су у износу од 50.711.697 КМ. Износ од 47.759.585 КМ односи се на дугорочне обавезе по зајмовима, а 2.952.112 КМ су дугорочна резервисања и разграничења.

Дугорочне обавезе по зајмовима евидентирани су на основу споразума о индиректном кредитном задужењу, а укупан износ дугорочних резервисања и разграничења односи се на дугорочно разграничене приходе по основу регресних поступака, односно преплате корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања.

Властити извори средстава на дан 31.12.2012. године исказани су у износу од 169.991.877 КМ. Трајни извори средстава износе 275.510.851 КМ. Финансијски резултат је негативан у износу од 105.518.974 КМ, чију структуру чини негативан финансијски резултат из ранијих година у износу од 77.302.177 КМ и негативан финансијски резултат из 2012. године у износу од 28.216.797 КМ. У Напомена уз финансијске извјештаје за 2012. годину објављене су све корекције које су извршене преко резултата из ранијег периода.

5.4. Извјештај о новчаним токовима

У Извјештају о новчаним токовима за период од 1.1. до 31.12.2012. године, приказано је нето повећање готовине и готовинских еквивалената у износу од 4.848.381 КМ (готовина и готовински еквиваленти на почетку периода 302.170 КМ, на крају периода 5.150.551 КМ). Нето новчани токови из пословних активности исказани су негативни у износу 25.913.124 КМ, из инвестиционих

активности негативни у износу 2.0778.495 KM и из активности финансирања 32.840.000 KM.

У 2012. години, приливи по основу пореских прихода у износу од 11.960.152 KM (приливи по основу разграничених прихода по основу доприноса из 2011. године 9.478.664 KM и приливи по основу потраживања по основу доприноса намиренних путем обвезница 2.481.488 KM) исказани су као приливи од непореских прихода. Наведени приходи су исправно класификовани у оквиру Биланса успјеха, а у Извјештају о новчаним токовима приливи по основу пореских и непореских прихода налазе се у оквиру прилива из пословних активности, па напријед наведена неправилност није утицала на објективност укупно исказаних прилива готовине из пословних активности, као и исказаних нето новчаних токова из пословних активности.

5.5. Напомене уз финансијске извјештаје

Напомене уз финансијске извјештаје не пружају на довољно систематичан начин образложења презентованих позиција у финансијским извјештајима као што захтијева MPC-JC 1 Презентација финансијских извјештаја, параграф 128. Потребно је такође извршити објављивања везана за активности укњижавања грађевинских објеката.

Препоручујемо директору Фонда да обезбиједи да се напомене уз финансијске извјештаје састављају у складу са захтјевима MPC JC 1 Презентација финансијских извјештаја.

6. Набавке

Укупна вриједност закључених уговора о набавци роба, радова и услуга у 2012. години је износила 4.295.393 KM, од чега се на поступке проведене путем директног споразума односи 162.840 KM.

Канцеларија за жалбе у 2012. години усвојила је Жалбе и поништила акте Фонда који је обуставио поступке додјеле уговора код набавке тонера за копирапарате, штампаче и телефакс апарате, набавке услуга одржавања и сервисирања опреме и набавке услуга вођења рачуна за депозит по виђењу.

Приликом набавке пословног простора од Града Требиње у износу 899.990 KM, Фонд је поступио у смислу члана 5. става 1. тачке д) Закона о јавним набавкама БиХ према коме закључени уговори представљају уговоре на које се не примјењују одредбе овог Закона.

Код набавки горива, лиценцираног Microsoft софтвера по Enterprise Subscription уговору, канцеларијског материјала и ситног инвентара и услуга краткорочног кредитног задужења, иако је број прихватљивих понуда био мањи од 3 уговорни орган није поништио јавно надметање сходно члану 12. став 1. тачка б) алинеја 4. Закона. Фонд је сматрао да је предузео све потребне мјере да обезбиједи праведну и активну конкуренцију међу потенцијалним добављачима и да би понављање поступка имало за посљедицу само одуговлачење поступка додјеле уговора и додатне трошкове за Фонд.

У новембру 2012. године проведен је поступак јавне набавке услуга одржавања дијела интегрисаног информационог система Фонда који је стављен у функцију (општи MIS2Open модули). Уговор о јавној набавци услуга број 4171-14/12 од 14.12.2013. године, у износу од 171.990 KM са укљученим ПДВ-ом за период од једне године (14.332,50 KM мјесечно), додијелен је након проведеног

преговарачког поступка без објављивања обавјештења у „Службеном гласнику“ БиХ, у складу са чланом 11. став 4. тачка а) алинеја 3. Закона о јавним набавкама БиХ. Уговорене услуге подршке и одржавања укључују: подршку за системско-софтверско окружење (оперативни систем и DBMS) – 10 човјек/часова мјесечно, одржавање (лиценци и апликативног софтверског производа MIS2Open, превентивно и интервентно - 30 човјек/часова мјесечно и адаптивно - 30 човјек/часова мјесечно) и подршку информатичком кадру и обуку – 15 човјек/часова мјесечно.

У току припреме набавке Управном одбору Фонда презентовано је:

- да запослени у Сектору за информационе технологије Фонда нису обучени за одржавање наведеног апликативног система и не познају системску платформу на којој апликација ради,

- да се дио предложене набавке односи на услугу подршке и обуке која подразумијева да ће период од 6 до 12 мјесеци бити довољан за потпуно оспособљавање људских ресурса да највећим дијелом преузму самостално одржавање софтверског пакета.

Није документовано да је сачињен план из којег се види да се у оквиру уговорених услуга запослени из Фонда могу оспособити да највећим дијелом преузму самостално одржавање софтверског пакета.

У Уговору није наведено да је добављач обавезан да за измјене апликације испоручи изворни код (неопходан за одржавање апликације) као што је то случај у уговорима о услузи израде интегрисаног информационог система.

У Уговору није дефинисан садржај услуге „Одржавање лиценци и апликативног софтвера MIS2Open” (вриједност услуге је 55.036,80 КМ са укљученим ПДВ-ом за период од једне године).

На захтјев ревизије одговорено је да се ради о фиксном дијелу који није наведен у Уговору него се подразумијева, а укључује нове верзије програма са новим функционалностима и рјешењима, законске измјене на територији на којој је инсталисан софтвер, технолошко унапређење постојећег софтвера и праћење и усклађивање са системским софтвером (оперативни системи, систем за управљање базом података...).

Препоручујемо директору Фонда да се:

- **обезбиједи да ниво и садржај интерних и екстерно уговорених услуга подршке интегрисаном информационом систему буде јасно дефинисан,**
- **за интерне услуге одржавања интегрисаног информационог система обезбиједи потребни ресурси који укључују, између осталог, запослене, обуку и одговарајућу техничку документацију укључујући и изворни програмски код.**

7. Ванбилансна евиденција

Фонд је у 2012. години исказао ванбилансну активу и пасиву у износу од 1.950.845.022 КМ. Исказана ванбилансна евиденција, која је у складу са Правилником о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за кориснике прихода буџета Републике, општине, градова и фондова се односи на:

- гаранције добављача за извршење посла (120.000 КМ);

- вриједност неоткупљених станова набављених до 29.07.2001. г, пренесених на Фонд за становање Републике Српске, који су још у процедури откупа и разних спорења (2.269.023 КМ);
- мјенице (91.589.499 КМ).

Дио исказане ванбилансне евиденције, према одредбама Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за кориснике прихода буџета Републике, општине, градова и фондова је предмет билансне евиденције. Односи се на:

- потраживања по основу репрограмираних обавеза пореских обвезника, која су усаглашена између Фонда и Пореске управе Републике Српске у износу од 34.805.396 КМ (са 1.1.2013. г. евидентирано у билансу 46.792.673 КМ);
- потраживања за камате на зајмове дате радницима у износу од 16.768 КМ;
- потраживања од Удружења судских тумача за извршене преплате од 37.642 КМ;
- потраживања по регресним поступцима по основу више исплаћених пензија различитих категорија корисника у износу од 968.013 КМ.

Фонд је у оквиру ванбилансне евиденције исказао имовину, потраживања и обавезе у износу од 1.821.049.086 КМ, који према одредбама члана 86. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за кориснике прихода буџета Републике, општине, градова и фондова нису предмет ванбилансне евиденције. Највећим дијелом односе се на: вриједност откупљених станова (18.029.255 КМ), судске спорове у току (551.690.983 КМ), разлике раличитих модела обрачуна права по разним основама (обавезе 676.769.370 КМ и потраживања 396.450.866 КМ), потраживања из стечајне масе (177.537.357 КМ) и отписана потраживања (438.648 КМ).

Препоручујемо директору Фонда да обезбиједи да се изврши корекција стања ванбилансне евиденције у складу са чланом 86. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за кориснике прихода буџета Републике, општина, градова и фондова.

Ревизорски тим:

Нада Трнинић

Божана Симић

Драган Милошевић

Душка Поповић

Данијела Дувњак